

Facultat de Ciències de l'Educació

Curs 2001-2002
Codi: 22803 Crèdits 4
Psicologia dels Grups i les Organitzacions
Professor: Xavier Gimeno

Objectius

1. Proporcionar coneixements relatius als conceptes d'organització, grup social i grup educatiu des de la dimensió psicològica.
  2. Possibilitar la identificació i l'anàlisi dels elements de la dinàmica grupal en les organitzacions: característiques i fenòmens.
  3. Introduir criteris bàsics d'intervenció educativa en l'organització de grups.
  4. Desenvolupar en els estudiants les habilitats: l'observació sistemàtica de la realitat grupal i la de la reflexió de la pròpia acció.
  5. Capacitar l'estudiant per treballar en equip.
  6. Fomentar la participació individual en el gran grup.
-

Temari

1. El comportament organitzacional. L'organització com a estructura. Els nivells d'anàlisi. Allò formal i allò informal.
  2. La persona en l'organització: Percepció, Motivació, Actituds i Valors.
  3. El grup en l'organització.
    - 3.1. La Psicologia Social i la Dinàmica de Grup, els seus inicis: context sociològic i primers experiments.
    - 3.2. Característiques del funcionament grupal. Les àrees afectiva i orientada a la tasca. El model de desenvolupament seqüencial dels petits grups. El desenvolupament personal mitjançant el grup. La comunicació intra e intergrupala. La funció observadora dins del petit grup. Concepte de retroalimentació
    - 3.3. Corrents teòrics, principals autors i aportacions: el corrent experimental; l'anàlisi de les interaccions; l'aportació psicoanalítica i la psicologia humanística.
    - 3.4. Principals fenòmens grupals: lideratge, poder i influència social; conformisme i obediència; boc expiatori, etc.
  4. L'Organització: Política de recursos humans i cultura organitzacional.
-

Metodologia

Exposicions orals del professor. Organització d'activitats grupals a l'aula per tal de dur a terme l'experimentació del contingut del programa. Constitució d'equips de treball que iniciaran una tasca d'observació doble: la de la pròpia dinàmica de l'equip de treball i la d'un grup objecte d'estudi, alhora que aprofundeixen en continguts teòrics relacionats amb la matèria.

Avaluació

Els alumnes disposen de diverses vies complementaries de l'avaluació del curs.

En primer lloc tenim la valoració del Diari Individual de Sessions. En aquest cas, i donat el format del propi Diari, s'avaluarà:

- 1.- el nivell d'implicació,
- 2.- la constància productiva (que cada dia recolliré alguns diaris),
- 3.- el suport d'elements bibliogràfics en els comentaris personals que es puguin realitzar,
- 4.- les propis comentaris i
- 5.- la capacitat de vincular el que succeeix al llarg del propi procés de l'aula amb els processos psicològics tant grupals com organitzacionals.

Aquesta valoració conforma la part A. del procés avaluatiu.

En segon lloc el treball de grup petit consisteix en triar una pel·lícula, que en la seva trama dramàtica hi hagi la descripció d'un centre educatiu (preferentment d'educació no formal) o d'un grup de persones integrat en un programa d'intervenció d'educació social de les característiques que treballa l'assignatura. Realitzar una anàlisi del grup o organització descrit a l'obra. Caldrà tenir el vist i plau del professor-tutor sobre l'obra triada i no haurà de ser una que ja faci un altre grup petit de treball a l'aula. Presentar un exemplar la pel·lícula en suport vídeo VHS, junt amb l'anàlisi realitzada.

- 1.- Aprofundiment de l'anàlisi realitzat pels estudiants : 0/1/2
- 2.- Rigorositat en el tractament dels continguts de la matèria : 0/0'5/1
- 3.- Varietat de fonts d'informació utilitzades : 0/0'5/1
- 4.- Creativitat en les propostes realitzades : 0/1/2
- 5.- Propostes d'innovació en l'anàlisi de grups i organitzacions : 0/0'5/1
- 6.- Comentari personal de cada integrant del grup: 0/1/2
- 7.- Coincidència amb el professor : 0/0'5/1

D'altra banda tenim el treball sobre un enfocament teòric de la psicologia dels grups i les organitzacions. El treball de grup mitjà haurà de desenvolupar una o diverses idees corresponents a l'àrea temàtica que correspon. La manera de treballar-los suposa recollir no solament les aspectes teòrics si no aspectes personals viscuts per l'alumne, bé en el context de l'assignatura o de la seva vida acadèmica, professional, o personal; tot això amb el suport de bibliografia que ajudi a aprofundir l'enfocament escollit. La llargada màxima del treball serà de 1500 paraules, sense incloure-hi la bibliografia. El treball haurà de ser redactat en format d'article susceptible de ser publicat, és a dir:

- 1.- Resum.
- 2.- Exposició del tema amb apartats si s'escau.
- 3.- Comentari i conclusió.
- 4.- Bibliografia.

La seva correcció considera els següents aspectes:

- 1.- Presentació i Normes APA: 0/1
- 2.- Claredat expositiva: 0/0'5
- 3.- Línia expositiva: 0/0'5
- 4.- Elaboració personal: 0/1/2/3
- 5.- Elaboració científica grupal: 0/1/2/3
- 6.- Us de la bibliografia presentada pel professor: 0/0'5
- 7.- Us de bibliografia pròpia del grup: 0/0'5
- 8.- Coincidència amb el professor: 0/0'5/1

Cada alumne inclourà un full a part a cada treball grupal on s'autoavaluarà segons els primers aspectes anteriorment indicats, que també seran avaluats pel professor.

La valoració final de cada treball serà el resultat de $0.3 * \text{alumne} + 0.7 * \text{prof}$.

La valoració dels punts senyalats es tradueix en un valor. La mitja d'aquestes puntuacions segons els treballs

que en total s'han d'haver realitzat, conformen la part B i C de la valoració total.

Les dades de presentació de treballs seran prefixades al calendari. NO S'ADMETRÀ CAP TREBALL FORA DEL TÈRMINI D'ENTREGA.

D'altra banda l'assistència i participació, factor D. El 80% de l'assistència es considera obligatòria així com la puntualitat. La consideració de l'espai de l'assignatura és el mateix que el que es té en un àmbit laboral, d'intervenció educativa o no. D'aquesta manera podrem observar els diferents fenòmens que s'esdevenen per poder disposar d'una lectura paral·lela al que pot succeir a la realitat professional. Igualment es considera quin és el grau de participació a l'experiència educativa, entesa a través dels comentaris individuals recollits pel professor i elaborats personalment; però també la participació al Grup-classe. Aquesta participació, tal i com succeeix a la pràctica professional, té unes conseqüències i genera una realitat que podrà ser analitzada i treballada a partir d'aquesta premissa, com a part de la mateixa assignatura.

El 81% d'assistència s'avalua com a 5. El 86% d'assistència s'avalua com a 6. El 91% d'assistència s'avalua com a 7. El 93% d'assistència s'avalua com a 8. El 96% d'assistència s'avalua com a 9. El 97% d'assistència s'avalua com a 10.

Càlcul total de la nota: $(3A + 2B + 2C + 2D):9 =$ Total de la nota

NOTA:

D'altra banda, i independent de l'avaluació acadèmica avaluarem l'atmosfera creada a classe, comparant-la amb les expectatives creades i amb altres avaluacions d'altres anys.

Pels alumnes que per una o altra raó hagin de presentar-se a la segona convocatòria, es realitzarà una altra modalitat d'avaluació. Entrarà tota la matèria, especialment aquella que hi ha als llibres i/o al dossier documental. Aquesta avaluació serà pactada individualment entre el professor i l'estudiant.

Bibliografia

- AEBISCHER, V. i ONERLÉ, D. (1990). Le group en psychologie sociale. Paris: Dunod.
- ANTUNES, C. (1975). Técnicas pedagógicas de la dinámica de grupo. Buenos Aires: Kapelusz.
- ANZIEU i MARTIN. (1972). La dinámica de los grupos pequeños. Buenos Aires: Kapelusz.
- ARONSON, E. (1975). El animal social. Introducción a la psicología social. Madrid: Alianza.
- BANY, M. JONHSON, L.V. (1973). La dinámica de grupo en la educación. Madrid: Aguilar.
- BARON, R.S., KERR, N.L., i MILLER, N. (1992). Group process, group decision. group action. Buch.
- BION, W.R. (1976). Experiencias en grupo. Barcelona: Paidós.
- BIRKENBIHL, M. (1990). Formación de formadores. Madrid: Paraninfo.
- CANTO, J.M. (1994). Psicología social e influencia. estrategias de poder y procesos de cambio. Málaga: El Aljibe.
- CARTWRIGHT i ZANDER. (1971). Dinámica de grupos. México: Trillas.
- CLEMENTE, M. (1992). Psicología social aplicada. Madrid: Eudema.
- DARDER, P. FRANCH, J. (1991). El grup-classe. Un potencial educatiu fonamental. Vic: Eumo
- DAVIS, F. (1986). La comunicación no verbal. Madrid: Alianza.
- EISER, J.R. (1989). Psicología social. Madrid: Pirámide.
- ESPINOZA, M. (1990). Dinámica del grupo juvenil. Buenos Aires: Humanitas.
- FABRA, M.LI. (1988). La toma de decisiones. Temas actuales de educación. Barcelona: PPU.
- FABRA, M.LI. (1994). Técnicas de grupo para la cooperación. Barcelona: Ceac
- FABRA, M.LI. (1996). Ni resignades ni submises. Tècniques de grup per a la socialització assertiva de nenes i noies. Barcelona: quaderns per a la coeducació, Institut de Ciències de l'Educació.
- FERNANDEZ CHIRISTLIEB, P. (1994). La psicología colectiva, un fin de siglo más tarde. Barcelona: Anthropos.
- FERNANDEZ-BALLESTEROS, R. (1988). El ambiente. análisis Psicológico. Madrid: Pirámide. FICSCHER, G.N. (1992). Campos de intervención en Psicología Social. Madrid: Narcea.

- FORSYTH D.R. (1990). Group dynamics. Pacific Grove: Books/cole Publishing Company.
- FREUD, S. (1966). Totem y tabú. Madrid: Alianza.
- FREUD, S. (1968). Psicología de las masas y análisis del yo. Madrid: Alianza.
- GAIRÍN J (1996) La Organización Escolar: Contexto y Texto de Actuación. Madrid: La Muralla.
- GIBB, J. (1981). Manual de dinámica de grupos. Buenos Aires: Humanitas.
- GONZALEZ, M.P. (1997). Orientaciones Teóricas fundamentales en Psicología de los Grupos. Barcelona: EUB.
- GUELL, M. i MUÑOZ, J. (1998). Desconeix-te tu mateix. Barcelona: Edicions 62
- HERBERT, P. (1982). Creatividad y grupos pequeños. Madrid; Pirámide.
- HEWSTSONE, M. et alt. (1991). Introducción a la Psicología Social. Barcelona: Ariel.
- IBAÑEZ, T. (1983). Poder y libertad. Barcelona: Hora S.A.
- IDIAZABAL, A. (1991). Conceptes i instruments per a la intervenció en grups. Barcelona: IMAE.
- LAMBERTH, J. (1988). Psicología Social. Madrid: Pirámide.
- LEWIN, K. (1973). Dinámica de la personalidad. Madrid: Morata.
- LEWIN, K. (1978). La teoría de campo. Barcelona: Paidós.
- LUFT, J. (1973). Introducción a la dinámica de grupo. Barcelona: Herder.
- MAIER, N.R.F. (1980). Toma de decisiones en grupo. México: Trillas.
- MAILHIOT, B. (1971). Dinámica y análisis de grupos. Madrid: Marova.
- MARCH, E. i PICARD, D. (1992). La interacción social, cultura instituciones y comunicación. Barcelona: Paidós.
- PAGES, M. (1977). La vida afectiva en los grupos. Barcelona: Fontanella.
- PEIRO, J.M. (1991). Psicología de la Organización. Madrid: UNED.
- PÉREZ, J.A. MUGNY, G. (1988). Psicología de la influencia social. Valencia: Promolibro.
- PETIT, F. (1990) Psicosociología de la organización. Barcelona: Herder.
- RICHARDSON, E. (1974). Dinámica de grupos de trabajo para profesores. Madrid: Marova.
- ROBBINS, S.P. (1996). Comportamiento Organizacional. México: Prentice Hall.
- ROGERS, C. (1975). Grupos de encuentro. Buenos Aires: Amorrortu.
- SBANDI, P. (1976). Psicología de grupos. Barcelona: Herder.
- SCOTT, W.G. POWERS, W.G. (1985). La comunicación interpersonal como necesidad. Madrid: Narcea.
- SCHEIN, E.H. i BENNIS, W.G. (1980). El cambio personal y organizacional a través de métodos grupales. Barcelona: Herder.
- SHAW, N.E. (1980). Dinámica de grupo. Barcelona: Herder.
- SMITH, P.B. PETERSON, M.F. (1990). Liderazgo, organizaciones y cultura. Madrid: Pirámide.
- TEJADA, J i TARIN, L. (1990). Procesos de aprendizaje y dinámica de grupos. Madrid: Fondo Formación.
- TURNER, J.C. (1990). Redescubrir el grupo social. Buenos Aires: Paidós.
- VAYER, P. RONAN, CH. (1989). El niño y el grupo. Buenos Aires: Paidós.
- VVAA. (1974). Dinámica de grupos para educadores. Madrid: Ediciones SM.
- VVAA. (1990) Introducción a la psicología social. Barcelona: Ariel.